

TĂRIA UNEI NAȚIUNI: BISERICA, ȘCOALA ȘI ARMATA

Dr. Teodora GIURGIU¹

Drd. Silviu-Daniel NICULAE²

Comandorul dr. Marian Moșneagu ne oferă în paginile revistei „Misiunea” nr. 1/2015 un frumos portret al preotului militar Ilie Deleanu, bazat pe documente aflate în păstrare la Arhivele Militare Române³.

Consemnări regăsim și în cartea iconomului Constantin Nazarie „Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918”:

„92. Preotul Deleanu Ilie, Zimnicea, de la 20 Infanterie, cu abnegație și dragoste creștinească a încurajat soldații pe timpul maladei. E și astăzi printre ei, încălzindu-le sufletele cu cele mai curate sfaturi morale. A depus multă muncă în îngrijirea celor morți, amenajând cimitirul celor morți de exantematic. Are frumoase sentimente patriotice. Foarte bun camarad și într-o înfrățire curată cu ofițerii din corp (Lt. colonel Budeanu).

În diferite ocazii am constatat, că se ocupă de partea sufletească a soldaților, zilnic în mijlocul lor, caută a le dezvolta sentimentele morale și naționale (Colonel Panaitescu)”⁴.

În fondul de arhivă creat de Inspectoratul Clerului Militar am identificat Cuvântarea preotului căpitan Ilie Deleanu ținută, în data de

3 decembrie 1929, la Regimentul 2 Infanterie Râmnicu Vâlcea, al cărei text îl redăm în continuare:

„Biserica, Școala și Armata fac tăria unei națiuni”

O țară e mai tare sau mai slabă; un popor e mai viguros sau mai nevoiaș; o nație e mai în fruntea celorlalte sau mai la coadă. Sunt țări, popoare, națiuni, care progresează mereu, pe când altele decât din ce în ce – ba chiar și dispar de pe fața pământului.

Ei bine față de această observație pe care o vede fiecare, trebuie să ne întrebăm numai decît: din ce cauză nu sunt toate țările la fel? Ce lucru face tăria unei națiuni?

Nu cumva mărimea granițelor, întinderea cea mare a unei țări face ca ea să fie și tare? O, nicidecum! Vedem cu toții cum Rusia, care este atît de mare, cît toate celelalte țări ale Europei la un loc, se zbate de ani de zile în ghearele mizeriei și ale morții – pe cînd Danemarca și Elveția, țări de sute de ori mai mici, sunt atît de înfloritoare căci chiar Franța și Anglita se uită cu jind la ele.

Nu cumva atît bogăția pământului și roadele lui fac pe un popor fericit? Departe și aceasta. Căci dacă omul nu e harnic și chibzuit și econom, în zadar ar avea cel mai bogat pământ. Îl întrece cu mult altul, care n-are nici pe sfert, dar e deștept și chivernisit. Dintre țările Europei, tot Elveția este care are cel mai nefericit pământ: muntos, prăpăstios și neproductiv. Și cu toate acestea, nu este țară cu locuitori mai harnici și mai mulțumiți. Ei aduc pâinea de peste nouă mări și nouă țări, și cu toate acestea stau mult mai bine decît țările care le vînd lor grăul.

Atunci nu cumva tăria unei țări o formează gloria trecutului? Dacă adică strămoșii unui popor au fost viteji și vestiți și harnici – n-or să fie și urmașii lor tot așa? Lauda ce și-ar face-o cineva cu înaintașii săi e bună numai la zile mari, la paradă; ea, însă, nu adaugă nimic la starea noastră. De n-om fi și noi harnici ca ei, credincioși ca ei, viteji ca ei, zadarnică ne va fi lauda. Nu știm și noi că: ce folos dacă tatăl tău a fost Domn, dacă tu nu ești Om?

Mai încet, dar și cu lauda înaintașilor și să vedem de noi; să vedem cum putem noi să fim un popor tare, să vedem la care anume așezăminte să ținem mai mult, pentru ca să fim așa: tari ca o stîncă – întocmai ca o stîncă, pe care valurile mării, oricât de furioase ar veni, nu o pot clinti din loc.

Întâi și întâi Biserica, credința fac tăria unui neam. Credința tare în Dumnezeu este singura putere înrădăcinată în sufletul nostru, care ne dă îndemn spre orice faptă bună și ne aduce mîngâiere în caz de restriște. Omul fără credință este ca o barcă fără cârmă, bătută de toate vînturile, ca o mașină care n-are întrînsa focul care să-i dea puterea trebuincioasă pentru a o pune în mișcare; este ca un corp fără suflet.

Maiorul preot Ilie Deleanu

De cînd se pomenește omenirea pe fața pământului și pînă astăzi, nu s-a aflat popor care să nu aibă o credință, o religie oarecare. Un mare învățat – Cicero – a spus demult că: «mai degrabă poți găsi o cetate atârnată în aer, decît un popor fără religie». Și iarăși, tot din istorie s-a constatat că cu cît religia unui popor a fost mai bine înrădăcinată în sufletul aceluia popor, cu atît el a fost mai harnic, mai viteaz, cu atît a înaintat mai mult și mai repede.

Și pentru ca să ne convingem de aceasta nu avem trebuință să căutăm trecutul altor neamuri îndepărtate, ci este destul să citim puțin în istoria neamului nostru și să judecăm și să luăm învățăminte.

În vremurile de restriște și de grea cumpănă, cînd asupra poporului român s-au abătut grozăviile barbarilor tuturor, singura credința a întărit sufletele străbunilor noștri și le-a dat tăria de au rezistat timp de sute de ani. Pe urmă, pînă prin veacul al XIII, cînd n-aveam organizații, nici Domn, nici Armată, nici slujbași – singură credința făcea legătura dintre români, singură Biserica îi aduna pe toți laolaltă și le lîpea sufletele și-i înfrătea.

Credința nu numai că ne-a unit și ne-a dat puterea să trecem peste acele greutăți de nebiruit, dar ne-a păstrat și raționalitatea, și în cugetul strămoșilor noștri este tot

una «creștin» și «român». Apărând credința ei apărau naționalitatea, și luptând pentru neam, luptau totodată și pentru credință.

Îndată ce s-au înființat principatele române, cea dintâi grijă a românilor a fost de a organiza și Biserica prin întoarcerea Mitropoliilor Ungro-Valahiei și a Moldovei.

Domnitorii care urmară, precum și boierii țării, pătrunși de focul credinței sfinte, înălțară peste tot mărețe locașuri sfinte de Biserici și Mănăstiri, dintre care multe dăinuiesc până astăzi; le hărăzeau tuturor averi mari din care să se poată întreține și să facă fapte de milostenie; tipăriră cărți bisericești pentru slujbă și pentru folosul sufletesc al românilor; răspândindu-le și prin Ardeal și pe la românii de pretutindeni.

La încercările prea dese și prea aprige ale străinilor de a ne schimba legea noastră pe cea papistașă, sau pe cea nemțească – protestantă – străbunii rezistaseră, cu bărbăție și, la nevoie, și-au dat și sângele lor pentru credința creștină. Însuși domnitorul Constantin Brâncoveanu a vrut mai bine să vadă căsăpindu-se de vii, în fața lui, 3 copii ai lui, a primit el însuși să fie jupuit de viu, decât să-și lepede legea lui, pentru ca noi toți acum și pururea:

*«Să știm c-a murit creștin
Brâncoveanu Constantin».*

Și așa toți, până la unul, și până în ziua de astăzi, străbunii noștri știură să ne păstreze, să ne înflorească, și să ne încredințeze o Biserică și o credință tare ca oțelul și curată ca roua dimineții.

Și când noi am dobândit așa comoară scumpă, nu avem datoria de a o păstra tot cu aceeași sfințenie, a o apăra tot cu același cuvânt și a o încredința copiilor noștri tot cu aceeași poruncă sfântă?

În lături dar cu iscoadele și cozile de topor străine, care au început să se furișeze pe alocuri printre creștini! În lături sectanții care vor să facă spărtură în zidul ortodoxilor români și să sucească la unii mințile!

Și pentru ca credința noastră să fie desăvârșită și să nu se lepească de noi iscodirile vrăjmașilor legii, să luăm aminte ca ea să ne fie în suflete o credință tare, iar nu șovăielnică; statornică – adică pe care să o mărturisim nu numai la zilele bune, ci și în primejdie; dreaptă – după cum ne-a fost predată de înaintașii noștri; și mai ales credința s-o dovedim în orice moment prin fapte, să se vadă că ea trăiește în noi și ne dă îndemn să facem numai fapte bune și nobile.

Atunci vom fi tari. Atunci sufletele noastre vor fi oțelite. Atunci cu acest foc sacru în inimi, putem fi siguri că vom birui orice primejdie și vom izbuti oriunde. Atunci vom progresa mereu în pace și vom învinge întotdeauna în război.

Dar mai trebuie încă ceva pentru ca să fim tari. Azi nu poți să mergi pe jos sau cu căruța, ca să poți ajunge

odată cu cei ce iau trenul. Trebuie să iei și tu trenul. Azi dacă vrei să dai o veste grabnică nu mai trimiți un om călare, nici nu mai dai scrisoare cu poșta – trebuie să vorbești la telefon sau să dai o telegramă. Azi, la război, nu poți să mai pleci cu ghioaga sau cu fumul cireș, căci te seceră inamicul cu mitraliera; trebuie să ai și tu arme cel puțin tot ca ele lui de bune.

Și când toată omenirea caută să se deștepte și să se întrecă popor pe popor și om pe om; când toți învață carte ca să știe ce se petrece în lume, să-și însemneze orice, să-și facă toate socotelile – cum am putea noi să ne lipsim de lumina învățaturii: cum de se mai găsesc oameni care caută să-și «scape» copiii de Școală?

Dacă unul dintre noi nu a avut norocul să poată învăța, apoi cel puțin nu lăsați mai departe în întuneric pe vlăstarele voastre, căci vă vor blestema mai târziu. Până acum a mai mers fără carte; astăzi nu se mai poate. Fără Școală, nu este lumină; vom căuta dar să rămânem în întuneric?

Vreți să vedeți cu ochii, și în astfel folosul cititului? N-aveți nevoie numai decât să vă duceți în alte țări civilizate, căci ce ați vedea acolo v-ar minuna, iar eu, care am mai citit ce este pe acolo, dacă v-ași povesti poate vi s-ar părea că vorbesc basme. N-aveți însă decât să treceți peste munți, în Transilvania, și să vedeți la sate grajduri luminate cu electricitate, case de sfat și de citire, biblioteci din care citesc cu nesaț țăranii.

Desigur, progresul n-o să-l avem cât ai bate din palme. Trebuie ani, ani mulți până să ajungem ca țările care de multe sute de ani se trudesă cu răspândirea învățaturii în popor. Dar asta nu înseamnă că nu trebuie să ne hotărâm odată a nu mai rămâne unul fără carte.

Statul își dă toată silința ca să ne facă nouă acest bine – chiar cu silă dacă va fi nevoie. Prin obligația ce o pune tuturor, prin lege, de a merge la Școală, prin învățătorii pe care îi plătește, prin sumele ce le cheltuiește cu clădirile școlilor și cu întreținerea lor, el își face datoria cu prisosință.

Dar pentru a avea bune rezultate, trebuie ca și noi, cu toată inima, să răspundem la chemarea statului și să nu dăm copiii la Școală de frică sau de silă, ci să-i dăm la Școală de dragul cărții și de grija pentru viitorul lor.

Odată ieșiți din Școală, cele învățate se pot uita, ba chiar ne dezvățăm de tot a scrie dacă nu vom mai pune mâna pe condei. Trebuie ca mereu să nu lăsăm cartea din mână.

Și nu se poate să muncești și să nu ai răsplata cuvenită. Nu se poate să ari pământul mai adânc ca altul, să sapi porumbul mai de multe ori ca altul, să lucrezi mai mult cu un ceas pe zi decât altul – și să nu câștigi mai mult! Nu se poate să citești și să te deprinzi mai mult cu cartea și să nu ai cunoștințele și foloasele cărții.

Prin carte ne-au luat nouă înainte alte țări! Prin deșteptăciune au înființat tot felul de fabrici, de ne vând nouă de la mașinile cele mai mari, până la jucăriile și nimicurile pe care le cumpără copiii de prin târguri.

Iar noi le vindem lor tot ce am apucat din vechi: grâu și porumbul. Noi și pământul îl cumpărăm și-l aducem cu vagonul de la sute de kilometri pentru a-l așeza în forme de țigle pe casă; papura o lăsăm să putrezească în baltă, iar în sat nu avem barem meșteri de panere și coșulețe de răchită!

D-aia nu suntem tari.

Ca să fim tari, trebuie să ne deșteptăm. Și nu ne putem deștepta decât prin școală, decât prin carte.

Școala deci este al doilea așezământ care face tăria și progresul unei țări.

Avem carte – avem și parte și suntem cu patru ochi.

Cu credință în Dumnezeu și cu mintea luminată ajungem departe – spre desăvârșire. Suflet mare? Avuție și bună stare? Toate le putem avea cu prisosință dacă ne păstrăm cu sfințenie credința și ne luminăm mintea.

Totuși ne mai trebuie un lucru – un lucru pentru vremuri grele. Și cum poporul nostru are mulți vrăjmași, trebuie să fim gata pentru orice vremuri grele. Vrăjmașii ne ciumpăviseră țara de ți-era mai mare jalea. Ca să ne întregim la un loc, a trebuit să purtăm un război crâncen, care ne-a costat prea multe vieți tinere românești, iar greutatele celelalte le simțim cu toții și acum.

Dar celor ce au stăpânit atâta vreme pământ românesc, nu prea le vine acum la socoteală. Nu prea se uită bine la noi. Așteaptă ceasul ca să ne dea iarăși la cap.

Ei bine, pentru asemenea vremuri nu ne ajunge credința și Școala: trebuie să fim gata să-i întâmpinăm. Ferească Dumnezeu să se întâmple așa ceva, dar noi trebuie să fim gata.

Nu vrem nimic ce nu e al nostru. Nu ne-am dus și nu ne vom duce niciodată peste nimeni. Dar iarăși – să ferească Dumnezeu pe cineva să mai vină peste noi, ca să ne ciuntească. Toți ca unul trebuie să ne ridicăm atunci, și să fim pentru dușman, ca un trăsnet pe hotarul țării.

După cum ținem fiecare să nu ne ia vecinul o brazdă mai mult din răzorul nostru, tot așa și cu hotarul țării. Iar pentru o întâmplare ca aceea, trebuie să fim gata în toată clipa, întocmai ca fecioarele cele înțelepte din Evanghelie.

Vecinii trebuie să vadă că suntem întotdeauna pregătiți ca să le piară orice poftă de a ne ciunti răzorul țării noastre.

Ați înțeles că de Armată este vorba. Ea este tăria unei țări în primejdie; ea dă forța fără care nu putem întâmpina pe vrăjmași, măcar să fim și tobă de carte.

Niciun sacrificiu nu poate dar să fie prea mare pentru întărirea puterii Armatei. Avem Armată tare, avem și pace și liniște; nu avem Armată, nu avem nici pace. Acum 2.000 de ani, strămoșii noștri romanii ziceau: «Dacă vrei să ai pace, pregătește-te de război».

Cu drag dar să-și facă fiecare serviciul militar, pentru a-și însuși instrucția de luptă. Cu drag să răspundem totdeauna la chemarea țării. Și țara nu ne cheamă decât atunci când nu se poate altfel!

Statul își dă toată silința ca să ne înzestreze toată Armata cu armele cele mai bune, ca să avem pe ce pune mâna în caz de pericol.

Mai rămâne ca și noi, cu hotărâre, cu bărbăție, cu focul dragostei de a ne apăra căminul și brazda și legea, să le mânuim când va fi nevoie.

Biserica – Școala – Armata!

Ele sunt cele trei așezăminte principale care dau tăria și puterea unei națiuni.

Credința ne hrănește și ne înalță sufletul;

Școala ne deschide mintea ca să ne conducem în viață;

Armata ne asigură liniștea, fără de care nu putem trăi.

Când Biserica, când Școala, când Armata vor fi înfloritoare, atunci vom fi fericiți în timp de pace și fără griji pentru vremurile de pericol.

Preot căpitan Ilie Deleanu

Râmnicu Vâlcea

20 decembrie 1929⁵.

THE STRENGTH OF A NATION: THE CHURCH, THE SCHOOL AND THE ARMY

Abstract: Ilie Deleanu was one of the priests that joined the Romanian Army. He participated at the First World War. The article presents the lecture that he sustained in front of Regiment 2 Infantry Râmnicu Vâlcea, on December 3, 1929 about the importance of three institutions – the Church, the School and the Army.

Keywords: Ilie Deleanu, Church, School, Army, Râmnicu Vâlcea.

NOTE

[1] Arhivele Militare Naționale Române.

[2] Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

[3] Comandor dr. Marian Moșneagu, Un pastor de suflete. Preotul locotenent-colonel Ilie Deleanu, în revista „Misiunea”, anul II, nr.1(2)/2015, pp.68-74.

[4] Iconomul Constantin Nazarie, Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918, București, Imprimeria Ministerului Cultelor și Artelor, 1920, p. 66.

[5] Arhivele Militare Române, Fond microfilme, rola F.II. 4.1540, cd. 48-53.